

Қазақстан Республикасының
Экология және табиғи ресурстар
министрлігі

«Қазгидромет» Республикалық
Мемлекеттік кәсіпорны

ҚАЗАҚСТАН ТЕРРИТОРИЯСЫНДАҒЫ ОРТАША АЙЛЫҚ АУА
ТЕМПЕРАТУРАСЫ ЖӘНЕ АЙЛЫҚ ЖАУЫН-ШАШЫН
МӨЛШЕРІНІҢ АНОМАЛИЯСЫ
2024 СӘУІР АЙЫНЫҢ

АЙЛЫҚ БЮЛЛЕТЕНІ

КІРІСПЕ

Өңірлік климатты зерттеу және оның өзгеруінің тұрақты мониторингі.

«Қазгидромет» РМК Қазақстанның ұлттық гидрометеорологиялық қызметінің басым міндеттерінің бірі болып табылады. «Қазгидромет» РМК Қазақстан аумағы бойынша ауаның орташаайлық температурасының және атмосфералық жауын-шашынның айлық мөлшерінің ауытқуларын бағалау келтірілген ай сайынғы бюллетеньдерді шығаруды жүзеге асырады.

Бюллетеньді дайындау үшін «Қазгидромет» РМК метеорологиялық мониторинг желісіндегі бақылау деректері: 1941 жылдан бергі кезеңде ауаның орташа айлық температурасының және жауын-шашынның айлық жиынтығының қатары пайдаланылады.

Жер бетіндегі ауаның орташа айлық температурасының және жауын-шашынның айлық жиынтықтарының аномалиялары нормаға қатысты – ағымдағы климаттың аномалиясы дәрежесін мониторингілеу үшін базалық ретінде Дүниежүзілік метеорологиялық ұйым ұсынған 1991-2020 жыл кезеңіне есептелген орташа көпжылдық мәндерге қатысты анықталды. Ауа температурасының ауытқулары байқалған мәннің нормадан ауытқуы ретінде есептеледі. Жауын-шашын мөлшерінің ауытқулары норманың пайызында, яғни түскен жауын-шашын мөлшерінің норманың тиісті мәніне пайыздық қатынасы ретінде ұсынылады.

Климаттық экстремумдарды сипаттау үшін карталар келтіріледі, онда әрбір станция үшін 1941 жылдан бастап ағымдағы жылға дейінгі кезеңде қаралатын айнымалы уақыт қатарындағы ағымдағы мәннен аспаудың эмпирикалық ықтималдығының ауқымы көрсетіледі (аспаудың эмпирикалық ықтималдығы – бұл ағымдағы мәннен кіші немесе оған тең уақытша қатар мәндерінің үлесі). Егер айнымалының ағымдағы мәнінен аспау ықтималдығы шекті диапазондарға түссе (0-5% немесе 95-100%), онда бұл мән 1941 жылдан бастап 5% жағдайдан көп емес болған. Егер ауа температурасының ағымдағы мәнінен аспау ықтималдығы 0-5% диапазонда болса, бұл осы жерде байқалған өте төмен температураны көрсетеді, егер 95-100% диапазонда болса, онда, керісінше, өте жоғары температура. Егер жауын – шашын мөлшерін қарастыратын болсақ, онда бірінші жағдайда бұл олардың өте аз мөлшерін, екіншісінде-жауын-шашынның тым көп мөлшерін көрсетеді.

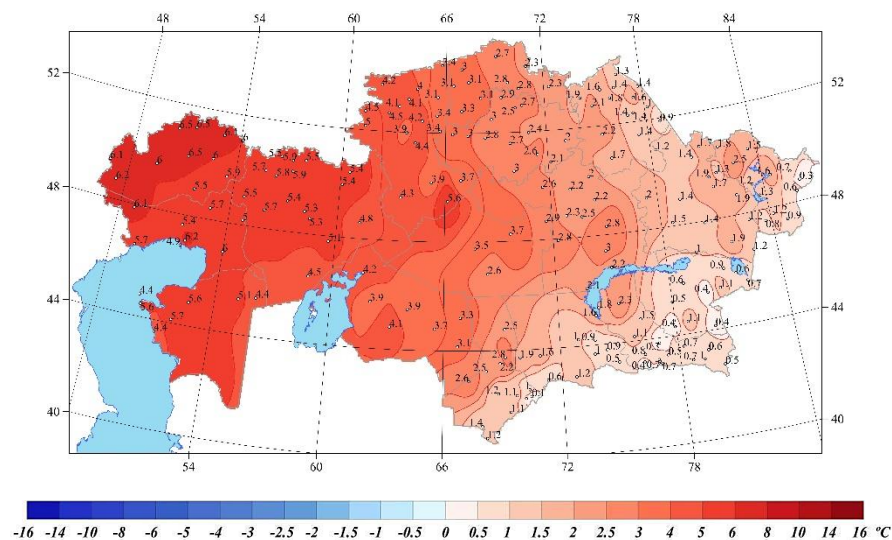
*Шығарылымға жауапты: Е. Аманулла, ФЗО КЗБ жетекші ғылыми
қызметкері*

Н. Абдолла, ФЗО КЗБ жетекші инженері

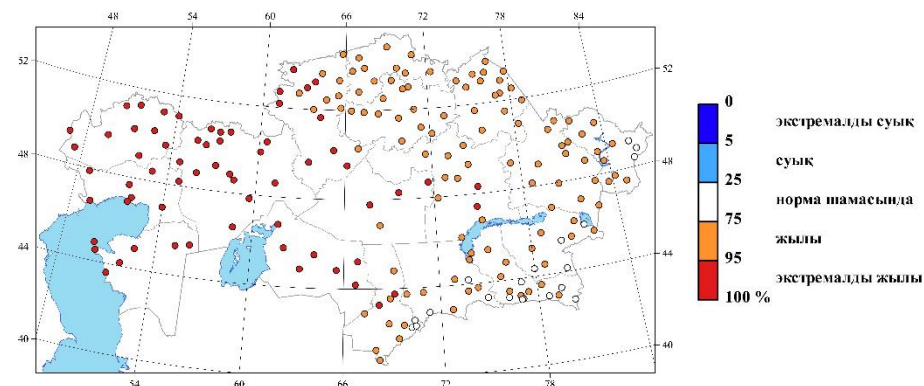
Астана, 2024

ОРТАША АЙЛЫҚ АУА ТЕМПЕРАТУРАСЫНЫҢ АНОМАЛИЯЛАРЫ

Сәуірде бүкіл елде температураның оң аномалиясы байқалды (1-сурет). Батыс өңірлерде аномалиялар 5-6 °С-тан асты. Ең жоғары температура (18,3 °С) Маңғыстау облысындағы Қызан МС-да байқалды. Батыс өңірлерде және Қызылорда облысында, Ұлытау облысының кей жерлерінде, сондай-ақ Қостанай, Қарағанды және Түркістан облыстарында орналасқан 72 МС деректері бойынша 95-100 % аспау ықтималдығымен «өте жылы» градацияға енді. (2-сурет). Батыс өңірлердің 8 МС-да орташа айлық ауа температурасының рекордтық ең жоғары мәні белгіленді (1-кесте). Солтүстік, орталық және оңтүстік өңірлердің басым бөлігінде температура нормадан 3-4 °С-тан асты. Елдің шығыс жартысында температура норманың ең аз мәндерімен – тек 1-2 °С асып кетті.

1 – сурет. 1991-2020 жылдардағы базалық кезеңге қатысты есептелген 2024 жылғы сәуірдегі орташа айлық ауа температурасының (°С) аномалияларының кеңістіктік таралуы

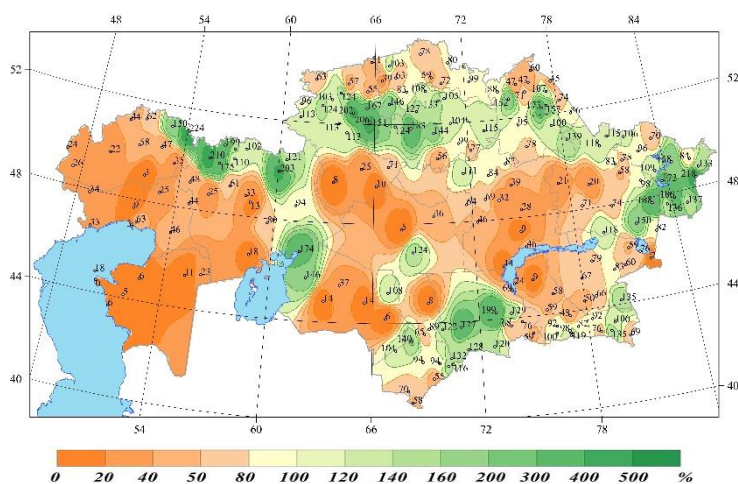
2 – сурет. 1941-2022 жылдардағы кезеңге сәйкес есептелген 2024 жылғы сәуірдегі ауа температурасының аспау ықтималдығының кеңістіктік таралуы

1-кесте 2024 ж. сәуір айында байқалған ауа температурасының орташа айлық көрсеткішінің рекордтары.

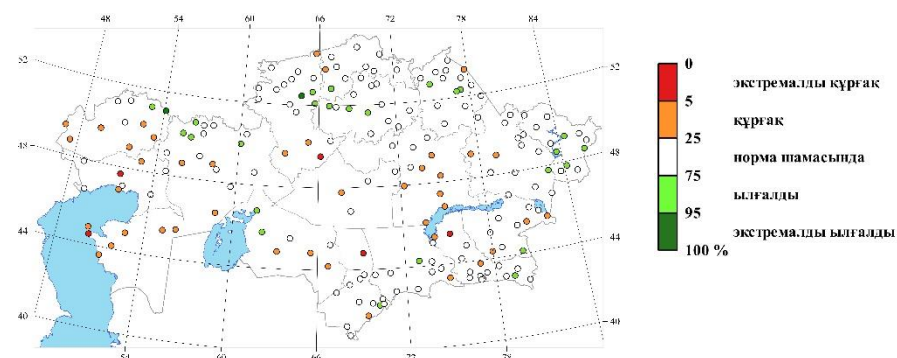
№	Метеостанция	Облыс	Ауа температурасының жаңа максимумы, °С	Орташа айлық ауа температурасының бұрынғы рекорды, °С
1	Ганюшкино	Атырау	16.6	15.8 (2012 ж.)
2	Үштаған	Атырау	17.1	16.9 (2012 ж.)
3	Жәнібек	Батыс Қазақстан	15.7	15.4 (2012 ж.)
4	Орда	Батыс Қазақстан	17.0	16.7 (2012 ж.)
5	Каменка	Батыс Қазақстан	13.9	13.5 (2012 ж.)
6	Құлалы аралы	Маңғыстау	15.6	14.6 (1975 ж.)
7	Ақтау	Маңғыстау	16.1	15.2 (1986 ж.)
8	Форт-Шевченко	Маңғыстау	17.0	16.0 (1975 ж.)

АТМОСФЕРАЛЫҚ ЖАУЫН-ШАШЫННЫҢ АЙЛЫҚ МӨЛШЕРІ

Сәуірде жауын-шашын тапшылығы басым болды. Норманың 80 %-дан аз мәндері батыс және орталық аймақтарда, сондай-ақ солтүстік, оңтүстік және оңтүстік-шығыс аймақтарда байқалды (3-сурет). Жауын-шашын норманың 10 %-дан төмен мәндері батыс, орталық, оңтүстік және оңтүстік-батыс аймақтарда байқалды және 0-5 %-дан аспау ықтималдығымен «өте құрғақ» градацияға кірді (4-сурет). Жауын-шашын норманың 140 %-дан астамы ішінара Батыс Қазақстан, Ақтөбе, Қызылорда, Қостанай, Ақмола, Павлодар, Жамбыл және Шығыс Қазақстан облыстарында байқалды. Жауын-шашынның едәуір мөлшері Алматы облысындағы Каменское Плато МС-да - 158,1 мм түсті, бұл норманың 103 %-ын құрады.

3 – сурет. 2024 жылғы сәуірдегі атмосфералық жауын-шашын мөлшерінің кеңістіктік таралуы (1991-2020 жж. кезеңге есептелген нормадан % бойынша)

4 – сурет. 2024 жылғы сәуірдегі атмосфералық жауын-шашын мөлшерінің аспау ықтималдығының кеңістіктік таралуы. Ықтималдықтар 1941-2022 жылдар кезеңіне сәйкес есептелген